

De Nederlandse banken dragen al jaren bij aan de vermindering van de CO₂-uitstoot. De afspraken in het gezamenlijke Klimaatcommitment hebben gezorgd voor nog meer concrete doelen en acties. Van financiering van energiebesparende projecten en engagementtrajecten tot het afstoten van investeringen in fossiele brandstoffen.

Klimaatcommitment brengt banken in stroomversnelling

In het voorjaar van 2018 scheepten bestuurders van 33 Nederlandse financiële instellingen in op de *Rembrandt van Rijn*. De bestemming: de smeltende poolkap in de Noorse archipel Spitsbergen. De expeditie, georganiseerd door poolreiziger Bernice Notenboom, maakte veel indruk, zegt **Bas Metz, adviseur Duurzaamheid** van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB). “Daar zagen ze met eigen ogen wat de gevolgen zijn van klimaatverandering.” In veel opzichten was voor banken en landen de klimaattop in Parijs, drie jaar eerder, al een kantelpunt. Metz: “Parallel aan de uitwerking van het nationale Klimaatakkoord ging de financiële sector toen ook zijn eigen inzet om klimaatverandering tegen te gaan bepalen.” In 2019 volgde het Klimaatcommitment, onderschreven door 54 financiële instellingen, waaronder vrijwel alle Nederlandse banken. Zij spraken af vanaf boekjaar 2020 te rapporteren over de impact van hun financieringen en beleggingen op het klimaat en uiterlijk in 2022 met actieplannen voor 2030 te komen, inclusief reductiedoelstellingen.

Het Klimaatcommitment is niet vrijblijvend, maar laat de aangesloten instellingen wel keuzevrijheid, legt Bas Metz uit. “Banken bepalen zelf voor welke delen van de portefeuille ze de klimaatimpact in kaart brengen. De ene bank heeft een relatief grote hypotheekportefeuille, een andere bank financiert vooral in de landbouwsector. Waar je de nadruk op legt en hoe je dat meet is ieders eigen verantwoordelijkheid.”

Inmiddels heeft 89 procent van de financiële instellingen gerapporteerd over zijn klimaatimpact. “Een goede basis”, vindt Metz. “Met de overige instellingen zijn we in gesprek. Ik ben al heel erg blij dat zo’n groot percentage het eerste jaar rapporteert.” Bovendien heeft 51 procent van de instellingen al actieplannen geformuleerd, vooruitlopend op 2022. “Sommige zeer uitgebreid, andere nog niet helemaal doorgerekend. Maar alle instellingen zijn er al langer mee bezig.” De acties variëren van investeren in energiebesparende projecten, vastgoed verduurzamen of desinvesteren. Sommige banken en pensioenfondsen hebben al besloten investeringen in fossiele brandstoffen af te bouwen. Daarnaast

zijn ‘engagement-trajecten’ gestart: met klanten het gesprek aangaan om hen te verleiden en te ondersteunen. Metz: “Mede afhankelijk van de portefeuille van de banken kunnen ook de doelen variëren: in 2030 een bepaalde absolute emissiereductie bijvoorbeeld, of een bepaald aantal succesvolle engagementtrajecten.”

Verschillende banken hebben zich daarnaast aangesloten bij de *Net-Zero Banking Alliance*. Dit internationale samenwerkingsverband vertegenwoordigt triljoenen aan activa en gaat de uitstoot van broeigassen tegen om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graden. Belangrijk in de afspraken van het Klimaatcommitment is dat de deelnemende partijen ervaringen delen, resultaten vergelijkbaar maken en de meetmethodes verbeteren. Metz: “Je kunt pas echt stappen zetten als sector gezamenlijk. De banken hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid. De politiek, toezichhouder en burgers verwachten dit van ons.”

ABN AMRO—Gemiddeld A-energielabel voor alle woningen in 2030

Hoe meet je klimaatimpact? **Tjeerd Krumpelman, global head of advisory, reporting & engagement bij ABN AMRO,** wijst op het verschil tussen impact en risico. Met de grote woninghypothekportefeuille van de bank als voorbeeld.

“Er is een verschil tussen klimaatrisico en klimaatimpact. Bij ABN AMRO zit de grootste klimaatimpact in de hypotheekportefeuille, met 800.000 woningen die energie verbruiken. Ze dragen bij aan opwarming van de aarde, maar misschien zijn de klimaatrisico's in kleinere portefeuilles wel veel groter. Daarom adviseer ik altijd: maak na het meten van de klimaatimpact een analyse van de grootste risico's voor de klant en de bank.

Er zijn inmiddels meerdere modellen om klimaatimpact te meten, afhankelijk van het doel. De PCAF-methode (*Partnership Carbon Accounting Financials*) is opgezet door Nederlandse banken en wordt inmiddels omarmd door 172 financiële instellingen wereldwijd. PCAF meet de absolute uitstoot van CO₂ en is de allereerste stap: waar zit de grootste klimaatimpact in de portefeuille.

Het is een grofmazige methode die snel toepasbaar en uniform is. Als voorzitter van PCAF Nederland en Europa zie ik dat de methode voor

financiële instellingen goed werkt. Vervolgens moet je uitzoeken welke risico's erbij horen.

ABN AMRO biedt hypotheeknemers een gratis energiescan aan. Zo verwerven ze inzicht in mogelijke verbeteringen aan de woning, de kosten en de opbrengst. Eventueel bieden we een lening aan tegen een lagere rente om de woning energiezuiniger te maken. Ik blijf graag bij het hypotheekvoorbeeld omdat er zoveel in zit. Wij willen dat alle woningen in onze portefeuille gemiddeld een A-energielabel hebben in 2030. We zeggen niet: we financieren geen G-labelwoning meer. Wij vinden dat dat niet past bij onze inclusieve benadering. Wel: als je een G-labelwoning koopt maak dan een analyse wat het kost om je label te verbeteren. Soms is een stap van G naar D of van D naar B ook prima.

Het beschikken over juiste data blijft lastig. De huidige rekenmethoden werken met sector-gemiddelden. Er zijn nog geen internationale normen om de CO₂-voetafdruk op individueel bedrijfsniveau te meten. De datakwaliteit van energielabels is niet heel verfijnd en zegt niet altijd iets over het energieverbruik en de winst die nog te behalen is. Banken hebben behoefte aan meer en betere data, daar kan de overheid bij helpen. Sommige van die data heeft de overheid al.

Er is ook druk op bedrijven om transparanter te worden over hun impact zodat banken dat kunnen meenemen in hun sturing. Maar dat blijft lastig. Hoe analyseer je een portefeuille? Een lichtpuntje vormen beursgenoteerde bedrijven; daarvan is meer data beschikbaar. Er zijn daarnaast definitiediscussies, de een vindt dit duurzaam en de ander dat, maar wetgeving brengt daar langzaam uniformiteit in. Vooruitgang is er ook als het gaat om inzicht in de klimaatimpact van beleggingen. ABN AMRO heeft de klantrapportages sterk uitgebreid met duurzaamheidsinformatie over onder andere de CO₂-uitstoot. Een klant die bij ons belegt weet wat de duurzaamheidsimpact van zijn beleggingen is. Dat was twee jaar geleden niet zo.”

>>

NWB Bank—Positieve prikkels

De NWB Bank, een bank van en voor de publieke sector, kiest voor samenwerking en het gesprek met klanten. “Engagement met klanten zal de aankomende jaren alleen maar toenemen”, zegt **Merel Hendriks, adviseur duurzaamheid**.

“Onze klanten maken allemaal deel uit van de publieke sector, dus we moeten goed nadenken over de juiste prikkels om de klimaatdoelen te halen. We moeten als publieke bank constant rekening houden met alle maatschappelijk belangen van onze klanten. Denk bijvoorbeeld aan de sociale woningbouw, het verduurzamen daarvan mag niet tot te hoge huren leiden. Datzelfde geldt voor de waterschapslasten. Het geven van positieve prikkels, waarbij we zelf ook een duit in het zakje doen, in plaats van het opleggen van maatregelen vinden we daarbij over het algemeen passender.

We zijn op dit moment de mogelijkheden aan het onderzoeken van aan duurzaamheid gekoppelde leningen. Bij dit soort leningen spreken we vooraf met de klant specifieke duurzaamheidsdoelstellingen af. Wanneer die bereikt worden, volgt een korting op de rente. Zo proberen we onze rol te pakken en kiezen we in principe voor de wortel en niet voor de stok.

Wij weten op dit moment al van 94 procent van onze kredietportefeuille wat de klimaatimpact is. Dat is een groot aandeel en daar zijn we dan ook trots op. Van de meeste klanten vermindert de CO₂-uitstoot. We gebruiken de rapportages intern om trendanalyses te maken. Dat helpt ons bij het beantwoorden van de vraag: aan welke klanten moeten we meer aandacht besteden?

Met woningbouwkoepel Aedes praten we bijvoorbeeld over de klimaatvoetafdruk van de woningcorporaties. De warmtevraag van woningen moet omlaag om maar iets te noemen. Dit soort ‘engagement’ is nog volop in ontwikkeling. We stellen ons daarbij altijd de vraag: Wat nou als de klant zegt: financier me maar gewoon, ik hoef niet met jullie in gesprek over onze klimaatimpact. Wat doe je dan? Gelukkig moeten we nog meemaken dat de deur dichtgaat in plaats van open en dat stemt me hoopvol voor de toekomst. Zelf geven we in ieder geval zoveel mogelijk het goede voorbeeld. We hebben ons gecommitteerd om minimaal 25 procent van onze eigen jaarlijkse financieringsbehoefte in te vullen met de uitgifte van duurzame obligaties. De afgelopen jaren hebben we dat percentage telkens behaald en van al onze uitstaande financiering is op dit moment 30% opgehaald met ESG-obligaties.

Samenwerking met andere partijen is voor ons als publieke bank belangrijk. We zoeken daarbij nadrukkelijk de publiek-private samenwerking op. Een mooi voorbeeld hiervan is het *Klimaatfonds voor de landbouw*. Samen met het Nationaal Groenfonds en Rabobank hebben we dit fonds opgericht dat bedrijven financiert die zich inzetten voor duurzame landbouw. Mogelijkheden tot samenwerken zijn er ook in de woningbouw: ongeveer 1 op de 10 woningen in Nederland is gefinancierd door de NWB Bank. Hoe kunnen we er samen voor zorgen dat Nederland van het gas afgaat?

Ik hoop dat we als banken breder gaan kijken naar impact en waardecreatie. Het draait nu te vaak nog om de financiële opbrengst. Terwijl je je ook kunt afvragen of iets werkt voor de maatschappij, hoe het zit met exploitatie van grondstoffen, of een investering op de lange termijn duurzaam is. Banken zijn de smeerolie in de samenleving. Die rol moeten we serieus nemen.”

ASN Bank—Bouwen met natuurlijke materialen

Woningen en gebouwen van leem, algen en hout in plaats van beton en staal: ASN Bank investeert in 'biobased bouwen', met **klimaatadviseur Jeroen Loots** als enthousiaste ambassadeur.

"ASN Bank wil in 2030 met al zijn financieringen en beleggingen netto klimaatpositief zijn. Dat betekent dat we meer broeikasgassen uit de atmosfeer halen dan alle investeringen en beleggingen samen uitstoten. Daarom investeren we zo min mogelijk in activiteiten die broeikasgassen uitstoten en zoveel mogelijk in duurzame energie en energiebesparing. Bovendien willen we projecten financieren die ervoor zorgen dat CO₂ langdurig uit de atmosfeer wordt gehaald en opgeslagen. Dat kan bijvoorbeeld door biobased te bouwen en te verbouwen: met natuurlijke materialen zoals leem, hennep en kruislaaghout. Dat levert duurzame en betaalbare woningen op en draagt bij aan een beter klimaat en de biodiversiteit.

We kijken op dit moment eigenlijk alleen naar het energieverbruik van woningen en gebouwen maar nog te weinig naar materialen. Opvallend, omdat staal en beton in de productie heel vervuilend zijn. Met biobased bouwen voorkom je deze uitstoot, haal je CO₂ uit de lucht en leg je het voor jaren veilig vast. De bouw van één

miljoen houten huizen scheelt een kwart van de jaarlijkse uitstoot in Nederland. Het is dus een praktische en concrete oplossing in de transitie naar een fossielvrije, schone bouwsector en economie.

ASN Bank ontwikkelde samen met *Climate Cleanup* en partners uit de bouwsector de meetmethode *construction stored carbon* om de opslag van CO₂ in gebouwen eenvoudig en betrouwbaar vast te stellen. Zo kunnen bouwbedrijven, architecten en financiële instellingen de klimaatimpact van hun (biobased) bouwproject berekenen. De praktijkvoorbeelden laten zien hoe groot de impact van de bouwwereld in potentie kan zijn. Steeds meer partijen gebruiken deze methode. Om deze transitie in de bouwsector een stimulans te geven, is het cruciaal dat CO₂-opslag wordt meegenomen in de wettelijk verplichte duurzaamheidstoets voor gebouwen, de Milieuprestatie Gebouwen. Dit vraagt om een relatief eenvoudige aanpassing van de overheid en levert een belangrijke versnelling op in het vertragen van klimaatverandering.

In het programma 'Ruimte voor biobased bouwen', in opdracht van het ministerie van BZK, onderzoeken we met bouwbedrijven, beleidsmakers, bewoners, architecten, projectontwikkelaars en duurzame ondernemers hoe we

duurzame en compacte verstedelijking kunnen versnellen. Daarnaast kijken we naar mogelijkheden om bijvoorbeeld projecten in de biobased bouwketen te financieren. Op een ander niveau onderzoeken we ook hoe we de koper zo goed mogelijk kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld met de duurzame hypotheek.

Ik ben positief over de samenwerking tussen de banken als ondertekenaars van het Klimaatcommitment. Als voorzitter van de werkgroep Klimaat van de NVB zie ik dat er veel kennis gedeeld wordt en een gezamenlijke agenda wordt vastgesteld. Dat we elkaar hebben gevonden in bijvoorbeeld een platform als PCAF, daar ben ik heel trots op. Laten we nu ook met elkaar onderzoeken hoe we de volgende stappen kunnen zetten om zowel te werken aan het klimaat als de woningnood." —

